

Alegat 80.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Chełmeckiego względem przyspieszenia założenia ksiąg hipotecznych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 1. Kwietnia 1876 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd o poczynienie stosownych kroków w celu jak najrychlejszego zaprowadzenia ksiąg hipotecznych — a Wydział krajowy zawiadomiony odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 6. Października 1876 do L. 8299, że sprawa ta 7. Lipca 1876 przedłożoną została dotyczącym c. k. Ministerstwu do załatwienia, upraszał następnie c. k. Prezydium Namiestnictwa 23. Grudnia 1876 do L. 34457 i 26. Stycznia 1877 do l. 768 o przyspieszenie tej dla kraju ważnej sprawy.

Skutkiem tego zawiadomionym został Wydział krajowy odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 1. Lutego 1877 do L. 875 praes., iż wspomniane c. k. Prezydium odniosło się ponownie do c. k. Ministerstw Sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z prośbą o spieszne a przychylnie załatwienie tej na wstępie wspomnianej uchwały Sejmowej.

Wstawienie się to c. k. Prezydium Namiestnictwa odniosło ten skutek, że wedle odezwy tegoż c. k. Prezydium wystosowanej do Wydziału krajowego 11. Kwietnia 1877 do L. 2659 praes. c. k. Ministerstwo Sprawiedliwości oznajmiło, iż potrzebie pomnożenia urzędników sądowych w celu urządzania ksiąg hipotecznych uczyniło zadosyć przez utworzenie nowych 22 posad adjunktów sądowych i 21 posad płatnych auskultantów, tudzież, że z nadzwyczajnej dotacyj 400.000 zł. przeznaczonej na pokrycie zwiększonych potrzeb sądownictwa przez urządzenie hipotek, asygnowano dla Galicyi i Bukowiny począwszy od roku 1875 po 106000 zł., a nadto upoważniono c. k. Prezy-

dyum wyższego Sądu krajowego we Lwowie przekroczyć w roku 1876 przeznaczoną dlań dotację o 18630 zł., i że z końcem roku 1876 rozpoczęto czynności z powodu założenia ksiąg hypoteczných w 124 powiatach sądowych.

Na tym stała sprawa ta do rozpoczęcia sesji sejmowej w roku 1877, w ciągu której postawił poseł Chełmecki wniosek zgodny z wnioskiem w ciągu obecnej sesji Sejmowej komisji prawniczej uchwałą z 14 Września 1878 L. 61 przekazany, o przyspieszenie zaprowadzenia ksiąg hypoteczných, a Wydziały Rad powiatowych Kolbuszowy i Chrzanowa wniosły o to samo próśby do Wysokiego Sejmu, które z wnioskiem posła Chełmeckiego uchwałą z 17 Sierpnia 1877 przekazane zostały komisji prawniczej, której sprawozdanie i wniosek Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia przedłożony, dlatego nie przyszedł pod obradę bo i tak zbyt krótko trwająca zeszłoroczna sesja sejmowa zamkniętą została.

Pomimo tego Wydział krajowy nie spuścił z uwagi tej dla kraju nader ważnej a nie mniej naglącej sprawy i wystosowywał od czasu do czasu bo 16 Listopada 1877 do L. 28566, 27. Lutego 1878 do L. 8046 i 7 Lipca 1878 do L. 37143 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwy, zwywające o załatwienie uchwały Wysokiego Sejmu z 1. Kwietnia 1876.

Starania te nie odniosły jednak skutku pożądanego ile, że odezwą c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 23 Grudnia 1877 do l. 9949 udzielono Wydziałowi krajowemu zawiadomienie c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego lwowskiego z 14 Grudnia 1877 do l. 9555 o zachodzących trudnościach przy urządzaniu hypotek. Wyższy c. k. Sąd krajowy w Krakowie zaś, do którego się w tej sprawie zarówno c. k. Prezydyum Namiestnictwa udawało, nie dał do tej chwili żadnej odpowiedzi.

Z odezwy c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego Lwowskiego z 14 Grudnia 1877 do L. 9555 powyżej powołanej, nie można powziąć tej pożądaney wiadomości, że sprawa urządzenia ksiąg hipoteczných w naszym kraju naprzód postępuje, lecz przeciwnie nie robi c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego Lwowskiego nadziei, by sprawa ta przyspieszoną być mogła, tłumacząc niemożność raźniejszego postępowania brakiem funduszków jak niemniej brakiem urzędników sądowych i trudnościami, jakie wywołują ustawy o podzielności gruntów i o prawie dziedziczenia po włościanach, tudzież ogólne zadłużenie się włościan i powstałe ztąd egzekucyjne sprzedaży przyczyniające się do najczęstszych zmian posiadaczy, nadmienając, że prace około założenia hypotek w niektórych powiatach z powodu użycia nad miarę funduszków na ten cel przeznaczonych ograniczyć, w niektórych zaś z powodu braku sił roboczych nawet zupełnie wstrzymać musiano. Komisya prawnicza nie zmieniła zapatrywań swoich co do nagłej potrzeby zaprowadzenia w kraju naszym ksiąg hypoteczných w sprawozdaniu z 26. Sierpnia 1877 wypowiedzianych, ile że tylko przez urządzenie tych ksiąg hypoteczných usunie się wiele sporów o własność nieruchomych majątków i odejmie się pisarzom pokątnym sposobność i łatwość obalamucania i zachęcania ludu wiejskiego w celach samolubnych do sporów bezwoenych, a co jeszcze ważniejsze, umożliwi się posiadaczom mniejszych własności uzyskanie tańszego kredytu i uchyli się ten przez c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego lwowskiego wspomniany opłakania godny stan wywłaszczenia posiadaczy nieruchomych majątkości dla braku hypotek przez lichwiarzy osidlanych.

Dla tego też komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się Wysoki c. k. Rząd ponownie, ażeby w celu spiesniejszego zakładania ksiąg hypoteczných w Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem księstwem Krakowskiem liczbę

urzędników sądowych pomnożył, jak najspieszniejsze sprostowanie operatów katastralnych zarządził, i na ten cel ze skarbu Państwa potrzebne fundusze wyjednał;

2. Prośby Rad powiatowych w Chrzanowie do l. 125/s. (P. 57) 1878 i w Krośnie do l. 214 (P. 115) 1878 w tym przedmiocie wniesione uznają się za załatwione.

Lwów dnia 28. Września 1878.

B. Kowalski
przewodniczący.

Walery Waggart
sprawozdawca.

